TULBURĂTORUL JOSÉ

(Costin Popa – 28 septembrie 2007)

Spirit vulcanic înfrânat, arzător temperament zăgăzuit, furie clocotitoare abia ghicită, reținută, violență funciară stăpânită cu bună știință printr-o raționalitate ce caută să potolească pornirile-i de navarez mândru, liber și sever, impulsivitatea-i neînduplecată și sângeroasă. Introvertit, cu sentimente care îl frământă, îl chinuie, de un calm ce prevestește dezlănțuirea exploziilor colerice, așa a apărut Don José în viziunea lui José Cura, pe scena Operei Naționale în spectacolul **Carmen** de Bizet. O construcție de personaj fondată pe o trăire intensă, jucată cu stupefiantă naturalețe și firesc al atitudinii. Turbioanele sufletești se simt, se intuiesc și prevestesc fulminanta eliberare de energii. Se petrece târziu, parcă nedorit de erou... în finalul actului al III-lea dar nu în fraza **Dût-il m'en coûter la vie**, cum am fi așteptat, ci în repriza **Ah! je te tiens fille damnée**. Starea de reținere revine în debutul duetului concluziv al operei. Rostește cu infinită tristețe, ca o adresare către propria-i ființă, **Tu ne m'aime donc plus** iar reluarea imediată a acelorași cuvinte capătă incandescența strigătului îndurerat. Ruptura iremediabilă s-a produs. Disperarea înlăcrimată, imploratoare îl inundă apoi în **Mais moi, Carmen, je t'aime encore... Ah! ne me quitte pas, Carmen**. Fiara ghemuită în el se dezlănțuie și se aruncă asupra iubitei... **Ainsi, le salut de mon âme...** Zguduitoare clipe, culminații ale unui edificiu zidit gradual de un actor-cântăreț inteligent, reflexiv, ale cărui atitudini scenice se cer studiate minuțios și înțelese. Sfârșesc prin a ne cuceri.

Vocalmente, José Cura pare că se păstrează pentru asemenea momente copleșitoare, în care glasul său tenoral somptuos timbrat, înveșmântat în armonice cvasi-baritonale, descătușează puteri uriașe. A existat pe parcursul serii aparența unei economii în utilizarea mijloacelor de cânt, a unei – s-o numesc – respingeri a „așezării" domoale, narative a frazei muzicale, cu prețul accelerării unor tempi sau chiar cu aproximări intonaționale (**Adieux, adieux pour jamais!**). Puțin mai înainte, după un **Tu m'entendras!** imperativ, înfricoșător, neliniștea care învăluie personajul fusese perceptibilă și la începutul ariei **La fleur** ...(nu foarte îngrijit tratată ritmic) dar seducător transformată rapid prin culori pasionale. **Carmen, je t'aime!**, ultimele cuvinte ale secvenței, au fost rostite într-un mezzoforte duios, mișcător.

Da, la cântărețul Cura totul este subsumat expresiei temperamentului ce stă să irumpă paroxistic (energicul și excelentul acompaniator care este dirijorul Mario de Rose s-a dovedit un partener de nădejde al lui José, al celorlalți interpreți și ansamblurilor). Nuanțarea nu lipsește și rafinate mezzevoci însoțesc duetul cu Micaëla din primul act, șoapte trepidante (**Carmen, je suis comme un homme ivre**) punctează **Seguidilla**,definind un maestru. Ca și acum câtiva ani la Ravenna (**Carmen**) și Trieste (**Otello**), interpretarea lui Cura m-a invitat, îndelung în noapte, la reflecție.

Partenera din rolul titular, mezzosoprana Hadar Halévy, a propus o Carmencită clasică, subtilă (**Habanera**), prezență atrăgătoare prin frumusețe și prin darul gitan de a i se insinua în suflet lui Don José (**Seguidilla**). **Chanson bohème** a căpătat la cea de-a treia strofă nerv și însuflețire dar aria cărților, moment important al operei, s-ar fi dorit mai profund tălmăcită. Marile momente dramatice ale operei au fost accentuat servite chiar dacă, pe alocuri, intensitatea emoțională a condus-o pe artistă la oarecare lipsă de concentrare în intonație sau la extrapolări de sonorități nefocalizate (primul La bemol al duetului final).

Cea dintâi apariţie pe scena Operei a Nicoletei Ardelean (Micaëla) a revelat vocea lirică a unei soprane cu remarcabilă muzicalitate şi frumoasă conducere a liniei frazării (m-am convins odată în plus cât de mult este avantajată timbralitatea de audiţia prin microfon, aşa cum a fost la Sala Palatului în concertul inaugural...!).

Interpretul lui Escamillo, vigurosul bariton Ştefan Ignat, a adus o prezenţă utilă în spectacol, deşi de data aceasta proiecţia sonoră a glasului său nu a fost cea optimă, iar situări sub tonul corect s-au făcut resimţite câteodată.

În celelalte roluri au evoluat soliştii primei noastre scene lirice, Horia Sandu (Zuniga), Mihai Lazăr (Le Dancaïre), Valentin Racoveanu (Le Remendado), Simona Neagu (Frasquita), Sidonia Nica (Mercédès), Florin Simionca (Moralès).

Ansamblurile instrumental-vocale ale Operei Naţionale au fost la înălţimea unei seri de gală, preţuirea lui José Cura îndreptându-se clar către cor, căruia i-a dedicat – în câteva rânduri, la sfârşit – gesturi de felicitare.

Aplauze nesfârşite, flori, ovaţii! De mulţi, mulţi ani nu s-a mai întâlnit în sala Operei un asemenea succes de spectacol. Şi pe bună dreptate!